

ראש התמונה

אופן עיתר כל אשר נעשה בשם הבטחון. העין הציבורית, הפקוחה על כל שאר שטחי הפעולה של השלטון, נעצמת כשהמדובר בבטחון. היה זה דבר מוסכם כי בשטח זה אסור למתוח ביקורת, אסור לפקפק באני שים האחראים, אסור לשאול שאלות.

והנה מתברר כי דווקא יחס ציבורי זה היה בעוכרי הבטחון. שיכשטה מוגן זה, רחוק מזרקורי הביקורת, נוצרה ביצה של מוות שפלות, התקבצה יחד עדת חורשי-מומות חסרי-מצפון.

★ ★ ★
מי נושא באחריות עבור מצב זה? מי הנאשם האמיתי בפרשת לבון?

למראית עין מתנהל עתה המאבק בין פנחס לבון לבין שמעון פרס, בין ותיקי מפא"י לבין קבוצת נערי-הזהרה. מתקבל הרושם שבעיקרו של דבר זה מאבק בין שתי סיעות — סיעת לבון וסיעת פרס. אין אשליה מסוכנת מזו.

לא קיימת במפא"י סיעה של שמעון פרס. גם לא סיעה של פרס-דיין. גם לא סיעה של צעירי בן-גוריון.

כל אלה שמותיהם-סוואה. הכה נקרא לסיעה בשמה המפורש: סרי עת דויד בן-גוריון.

במידה שיש לה אידיאולוגיה, זו האידיאולוגיה שלו. במידה שהיא משרתת אינן טרס אקטואלי, הרי זה האינטרס שלו. בי מידה שהצעירים פעלו כל פעולה שהיא — בשמו פעלו, למענו ובשליחתו. רק כשלו חיו וכאנשי-אמנו עלו בכלל לגדולה, ורק בתור שכאלה יש להם קיום פוליטי.

המזימה המזוהמת נגד לבון נרקמה לשם מטרה אחת ויחידה: לאפשר לדויד בן-גוריון לחזור משדה-הבוקר. על כן לא חשוב כלל אם בן-גוריון ידע עליה מראש והסכים לה בפירושו, או שהדבר נעשה אז בשפת-רמזים ובוצע בידי פרס ושות' באופן עצמאי.

זאת היתה מזימה בן-גוריונית, למען אינטרס בן-גוריוני, ואין צל של ספק כי בן-גוריון ידע את פרי-מיה לפחות כמה שבועות אחרי מעשה.

★ ★ ★
על כן, מגוחך להניח לבן-גוריון להתעטף באיצטלה של בורר, העומד מעל לשתי סיעות יריבות ומנסה לשפוט ביניהן. ומגוחך עוד יותר להניח לו לקבל מסקנות של ועדת-חקירה שהוא עצמו מינה אותה.

בפרשה זו, בן-גוריון אינו צריך לחקור, אלא להיחקר. מקומו בה אינו על כס-השופטים, כי אם על ספסל הנאשמים.

כי הוא הנאשם מס' 1.

אם לא נבין זאת בעוד מועד, אם נת' חמק מן ההכרעה מתוך פחדנות — הרי שנמעל בתפקידנו להסיק את המסקנות מפרשת לבון. הכל יישאר על כנו. אפילו יצליח לבון, בעזרת דעת-הקהל, להסל את שמעון פרס.

התמנון הפועל במחשכי-מצולות, הבוחש במים העכורים והמאיים להחניק את חרות האזרח בישראל — לא ישנה את אופיו אם תיגדע אחת מזרועותיו. פשוט תצמח לו זרוע חדשה.

אנשי המדע טוענים כי תמיד נון הנופל בשבי, טבעו לאכול את זרועות עצמו. יתכן כי בצר לו, לא יחסס בן-גוריון להקריב את שמעון פרס ולזרוק אותו לכלי-בים כדי להציל את עצמו.

אל ינתן לו להיחלץ מן המיצר בצורה כה זולה! התמנון הוא יצור מסוכן. הוא משתק את קורבנותיו ברעל הפרשותיו, חונק אותם בזרועותיו ובולע אותם. אך אין הזרועות פועלות מעצמן. הן מופעלות על-ידי הראש.

המצרי בעזה, בראשית 1955.

בשנה זו נערכה פעולת-תגמול על הכפר נחלין.

בשנה זו נשלחו מלחים ישראליים להרי פתקה הסרת-שחר על סיפון האוניה בת-גלים, ועונו בשל כך בבתי-סוהר מצריים.

בשנה זו התגבש קו פעולות-תגמול מ'עבר לגבול, שהוביל בעקביות, בקצב גובר והולך, לקראת מיבצע-סיני בישראל.

בראשית שנה זו היה-גמאל עבד אל-נאצר — לדעתם המאוחדת של כמעט כל המומי-חיים האירופיים והאמריקאיים — מוכן ל'שלום עם ישראל. בסופה של שנה זו ערך עבד אל-נאצר את עיסקת-הנשק המפורסמת עם הגוש הקומוניסטי — עיסקה שנתנה

המנגנון שהיה כפוף למרותו; שפיקודיו במשרד-הבטחון חיבלו באופן שיטתי בהור'אותיו; שעשו ככל העולה על רוחם, מבלי ששום אדם ניבחר יהיה אחראי למעשיהם; שביצעו מאחורי גבו פעולות שסיכנו את בטחון המדינה ואת מעמדה בעולם.

שמעון פרס טוען שלשר-הבטחון דאז לא היתה "תחושה בטחונית"; שעשה מעשים שלא י"עשו; שנתן פקודות שסיכנו את בטחון המדינה ואת מעמדה בעולם; שהיה צורך לסלק אותו באופן דחוף מכהונתו, למען הצלת המדינה.

ואילו הכתבלבים של שמעון פרס, הפו'רים בכל העתונים, מוסיפים — בהשראת אדונם — כי לבון נתן יד חופשית לביצוע

זה לא מספיק!

כ שיושב אדם כפארים וקורא כי מזה חודש ימים עסוקה ישראל כולה בפרשת לבון, הוא נתקף הלחלה.

כי חודש זה, לא חודש רגיל היה בדברי ימי האנושות. מעטים החרי דשים בהם אירעו מאורעות דראי-מתיים וחשובים כה רבים בעולם.

בחודש זה ערך ניקיטה כרושצ'וב את מחזהו הגדול באו"ם, ושינה עד ללא הכר את יחסיה-הכוחות העולמיים.

בחודש זה נחרבו האשיות של משטר דה-גול, התקרבה צרפת אל עברי-פיתחת של מלחמת-אזרחים, של פאשיזם חדש ו-שבירת נאט"ו.

בחודש זה נכנסה מלחמת-הגבורה עטורת התהילה של אלג'יריה לשלב דש ומכריע, תוך תפנית חדה של הכוחות המהפכניים מיזרחה.

מיליונים בעולם, עקבו בעשרות שפות אחרי מאורעות אלה, בחרדה ובתיקוה, בידעם כי כל אחד מהם עשוי להשפיע ב'אופן גורלי על חייהם שלהם.

ואילו ישראל, כך נדמה, אינה חיה בעולם זה. היא חיה על אי בודד. היא מסתכלת בסבור שלה. היא שקועה כל-כולה בנייתוח פרשה שאירעה לפני למעלה מחמש שנים. במבט ראשון זהו מצב מדהים.

דרוש מבט שני כדי להבין כי עיסוק זה אינו כה טפל וכה אוויר-לי כפי שנדמה. כי פרשת לבון היא סימפטום לכל המחלות ה'ממאירות שדבקו בגוף המדינה — וכל עוד לא תירפא מחלה זו, כי אמת אין ישראל קיימת בעולם. כי אין היא יכולה לפעול כמדינה בריאה ועצמאית.

לכן, כדאי להקדיש מחשבה לפרשה זו, כדי להבין אותה. כדי להסיק ממנה את כל המסקנות, עד תומן.

★ ★ ★
מנחם בגין השמיע את הפסוק הנוקב ביותר שנאמר עד כה על פרשה זו:

"אם אנשי מפא"י יכולים לרקום את אשר רקמו נגד חכרם למפלגה, מה היו מסוגלים לעשות נגד יריבים שונאי-נפשם?"

לבגינה, אין בכך משום חידוש. משך שנים ארוכות עקבנו אחרי מעשיהם ומזימותיהם של אדוני מנגנון-החושך, אף הרגשנו לא פעם את נחת זרועם.

אולם כשאמרנו זאת בעבר, נחי ישרנו כהווי הזיות, כרואי שחר-רות, כמפריזי הפרזות. עד שבאה פרשת לבון והוכיחה בעליל, כי כל אשר אמרנו הנחו כאין וכי אפס לעומת האמת.

לא אנו אומרים זאת, אלא ראשי מפא"י עצמם. ולא בדרך של ויכוח על עובדות השנוי יות במחלוקת, אלא בדרך של קביעת עוב'דות מחלטות, שאיש אינו מעז לערער עליהן. שהרי במאבק הנוכחי במפא"י אין איש מכהיש שאמנם היתה עדות-שקר, ש'זויפו מיסמכים, שנקמה בדרג הגבוה ב'יותר במדינה מזימה שפלה, נאלחה ומת'ר עבת. וכל זה תוך ניצול ציני של נימוקי "בטחון המדינה".

ואם יש בכלל ויכוח, הריהו רק על שאדה זו: מי רקם את המזי'מה? מה? מי דאג לביצועה? מי אח'י ראי עליה באמת?

★ ★ ★
ה בה נתבונן לרגע באותן עובדות ה' שאינן שנויות במחלוקת. חלקן לא ניתן למיפוסום, אף שהן ידועות היטב לרבים. אך גם החלק שפורסם בהרחבה דיו כדי להעביר רעד בגופו של אדם המורה להקדיש לעניין מעט מחשבה.

פינחס לבון טוען שבכל תקופת כהונתו כשר-הבטחון לא היתה לו כל שליטה על

פעולות-תגמול, כדי לרכוש בדרך זו את לב פקודיו. משמע: פעולות-תגמול שלא היו מחויבות על-ידי המציאות הפוליטית, שלא נועדו לשרת תכלית לאומית-בטחונית, אלא אך תכלית פנימית על רקע של אינטריגות במשרד ממשלתי.

נניח לרגע שכל הצדדים צודי-קים, שכל הטענות נכונות. האין זאת תמונה מחרידה של אופן-ניהול העניינים הגורליים ביותר של המדינה, עניינים הנוגעים ל'חיים ולמוות'?

★ ★ ★
א ייאפשר להרהר בתמונה מתרידה זו מבלי לזכור ולהזכיר באיזו תקופה המדובר.

היתה זאת אחת התקופות המכריעות ב'יותר בתולדות המדינה הצעירה. המצב המתואר בצורה כה פי-לאסטיית על-ידי לכו'ן ופרס כאחד משטרע לאורך שנה שלמה — שנה שהחלה למחרת השחיטה של קיכיה, בסוף 1953, ונסתיימה ערב ההתקפה הגדולה על מחנה הצבא

כיוון חדש לכל ענייני המרחב מאז. עבד אל-נאצר עצמו טוען בעקשנות, מזה חמש שנים, כי ההתקפה הישראלית על עזה ב'ראשית 1954 היא ששיכנעה אותו כי שוב אין סיכויים לשלום, ושעליו להושיט יד לרוסים כדי להתכונן להתקפת ישראלית. שלא לדבר על אותה "הפרשה הבטחונית המסויימת", הממלאה תפקיד כה מרכזי ב'פרשת לבון.

כך או אחרת, היתה זו שנה הרת-גורל — שנה בה ניתן כיוון חדש להתפתחויות ב'מרחב.

עתה נסתבר כי כיוון זה לא היה פרי מחשבה צלולה של הנהגה אחראית, אלא פרי התרוצצות מק'רית בתוך הנהגה בטחונית אשר ר'אנשיה שנאו איש את רעהו ו'פעלו זה כנגד זה, תוך חבלה הד'ית, פריקת עול משמעת, השמי-צות הדדיות וביום עלילות-יזון.

ואם זה היה המצב בשנת 1954 — מי ערב לאורחי המדינה שהמצב היה שונה ב'מהותו 1952, 1958? או ב'1960?

עד כה נהג הציבור הישראלי לקבל ב'